Grunngitt spørsmål til kommunestyrets møte 30. april 2026

Demokratistøtten må fjernes

Ved oppstart av hver kommunestyreperiode skal det lages en **Forskrift om folkevalgtes rett til godtgjøring og velferdsgoder.**

Der fastsettes godtgjøring til Ordfører, varaordfører, ledelse av kommunale foretak og verv i ulike kommunale fora. Forskriften utarbeides av et utvalg sammensatt av posisjonen og opposisjonen.

I dette utvalgsarbeidet var aldri «demokratistøtte» tatt opp. Forslaget kom i kommunestyremøte som et tillegg til det framlagte forslaget, og jeg innrømmer at jeg for egen del dessverre ikke fullt ut forsto hva dette innebar da forslaget kom.

Arbeiderpartiet hadde en forståelse av at dette skulle gå til de politiske partiene. Overraskelsen var stor når vi skjønte at støtten skulle gå til gruppelederne i kommunestyret som godtgjørelse.

Gruppelederne har en samlet godtgjørelse på 10% av Ordførers lønn. Disse 10 prosentene fordeles etter størrelsen på gruppene.

Disse 80 % av ordførers godtgjørelse som kalles Demokratistøtte kommer altså på toppen av normal godtgjørelse. Det tilsier en ekstra godtgjørelse på over 900 000 av kommunens skattepenger. Dette kommer i tillegg til de øvrige godtgjørelsene som folkevalgte har rett på etter godtgjørelsesreglementet.

Nå er Sortland kommune i en alvorlig økonomisk situasjon. Det skal omorganiseres, og det skal tas ned på drifta for å komme i balanse. Ved inngangen til denne perioden hadde vi om lag 150 millioner på fond eller på «bok» som vi kan uttrykke det. Det var en styrke å ha en «buffer» å kunne ta av når behovet var der. Den har vi ikke lenger. Nå skal vi gjennom en «tøff» prosess med nedskjæringer på alle tjenesteområdene. Barn og unge har allerede fått merke sparekniven. Flere gode og viktige tilbud er fjernet, og det er tiltak som barn og unge nylig har sagt klart i fra om er viktig å få tilbake. Det gjelder blant annet lørdagsåpent basseng og sommerskole. Kan vi virkelig tillate oss å belaste kommunens økonomi med over 900 000 i året, samtidig som vi kutter i tilbud til barn og unge i kommunen?

Spørsmål til ordfører er:

1. Vil posisjonen vurdere å kutte demokratistøtten så lenge kommunen er i en svært krevende økonomisk situasjon?
2. Kan Ordfører gjøre rede for hva demokratistøtten var ment å gi oss, og hva vi mister ved å fjerne den?

Fred Frivåg
Sortlan Arbeiderparti

Svar:

Forskrift om folkevalgtes rett til godtgjøring og velferdsgoder ble først behandlet i **formannskapet i PS - 149/24 28.11 2024**.

Her ble blant annet følgende endringer foreslått; demokratistøtte, nedjustering av varaordførers godtgjørelse, samt kontor/møteromsfasilitet for folkevalgte sitt politiske arbeid

Formannskapet vedtok disse endringene med 7 stemmer mot Arbeiderpartiets 2 stemmer. Deriblant representanten Frivågs stemme.

Forskriften var så oppe til behandling i kommunestyret den 16.12.2024 og formannskapets innstilling ble vedtatt med 22 mot 5 stemmer. **Her stemte AP og representanten Frivåg for demokratistøtten.**

Endringene i forskriften har fulgt vanlig politisk behandling. Først i formannskapet som gjorde sine endringer og tilføyelser. Innstillingen var kjent for representanten og kommunestyret frem til kommunestyrets behandling 18 dager senere, slik at partiene skulle kunne sette seg inn i forslagene.

I juni 2025 behandlet formannskapet og kommunestyret forskriften på ny. Nå foreslo Arbeiderpartiet at demokratistøtten skulle tas ut av forskriften.

Forskrift om folkevalgtes rett til godtgjøring og velferdsgoder har vært grundig politisk behandlet gjennom flere omganger.

Så litt om hvordan det fungerer.

Den enkelte gruppe ved gruppeleder melder til politisk sekretariat hvordan partistøtten ønskes fordelt. Det er opp til partiene selv å avgjøre hvordan denne fordeles. Det er ikke riktig slik det hevdes at støtten skal gå til gruppeleder, dette avgjøres av partigruppen.

- *Demokratistøtten utbetales til den eller de kommunestyrerepresentanter gruppeleder utpeker.*
- *Demokratistøtte er en godtgjøring i forbindelse med tillitsverv og skal tilfalle en representant, og ikke et parti.*

Demokratistøtten ble innført for å styrke lokaldemokratiet og sikre at det politiske arbeidet i kommunestyret fordeles mer rettferdig mellom partiene, ikke bare mellom enkeltverv.

Bakgrunnen var at den tidligere modellen la opp til utelukkende at de som satt i posisjon hadde frikjøpte roller og med en betydelig større ressurs til varaordførerrollen, som under Arbeiderpartiets styring ble satt opp til 50 prosent stilling - i et konstituerende møte altså før et utvalg fikk jobbe med reglementet. Det innebar at en stor del av de politiske ressursene var bundet til ett verv.

Ved å redusere nivået på varaordførerstillingen og omfordele deler av denne ressursen til demokratistøtte, valgte vi en mer balansert modell. Ressursene fordeles nå etter partienes størrelse i kommunestyret, slik at flere grupper får mulighet til å gjøre det politiske arbeidet som skjer mellom møtene.

Dette handler ikke om ekstra lønn, men om å gi kommunestyrerepresentantene bedre mulighet til å ivareta sine oppgaver. Det politiske arbeidet består av langt mer enn å møte opp i

kommunestyresalen. Det handler om å sette seg inn i saker, møte innbyggere, følge opp administrasjonen, utarbeide forslag, delta i forhandlinger og sikre kontakt med velgerne.

Ordningen utbetales forholdsmessig etter gruppestørrelse, og går til den eller de representantt(ene) som gruppen selv peker ut. På den måten kan hver gruppe organisere arbeidet slik de mener er best.

Vi mener dette er en mer demokratisk og rettferdig modell enn å samle en stor andel av ressursene i ett enkelt verv slik Arbeiderpartiet gjorde det. Når flere partier får kapasitet til å gjøre jobben sin, styrkes både debatten, kontrollen og beslutningsgrunnlaget i kommunestyret.

Kort sagt: Vi gikk fra en ordning der mye var samlet hos varaordfører, til en ordning der ressursene fordeles bredere og mer rettferdig etter velgernes sammensetning av kommunestyret. Det er god demokratipolitikk

Det kan være naturlig at det gjøres en evaluering av ordningen slik at denne ligger klar før neste budsjettbehandling. En evaluering bør ha i seg at Sortland kommune har en modell som tilrettelegger for at flest mulig har en mulighet for å ta del i lokaldemokratiet, og at det ikke er ensidig frikjøp til de som danner posisjon og fordeler vervene ordfører og varaordfører. Dette var gjenlende ordning da vi tiltrådte.